

Д. Е. Туралина
Г. Б. Шеръязданов

**ТҮТАС ОРТА
МЕХАНИКАСЫНАН
есептер мен жаттығулар**

Оқу-әдістемелік құралы

«ТҮТАС ОРТА МЕХАНИКАСЫНАН ЕСЕПТЕР МЕН ЖАТТЫГУЛАР»
көңіл балықтардың морфологиясынан және миграциянын
механикалық тәсілдерінен

Д. Е. Туралина
Г. Б. Шеръязданов

ТҮТАС ОРТА МЕХАНИКАСЫНАН ЕСЕПТЕР МЕН ЖАТТЫГУЛАР

Оку-әдістемелік құралы
ғылыми көзқарасы
жөннөрдің морфологиясынан және миграциянын
механикалық тәсілдерінен

Оқынушылардың морфологиялық ғылыми
жөннөрдің миграциянын механикалық тәсілдерінен
болжауда көңіл балықтардың морфологиясынан және миграциянын
механикалық тәсілдерінен

«ТҮТАС ОРТА МЕХАНИКАСЫНАН ЕСЕПТЕР МЕН ЖАТТЫГУЛАР»
көңіл балықтардың морфологиясынан және миграциянын
механикалық тәсілдерінен

ДЕЖОӘ

Алматы
«Қазақ университеті»
2017

ТРК «Астана»
ТРК «Жасанды

«Түтас орта мекантика

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
механика-математика факультетінің ғылыми кеңесі
және Редакциялық-баста кеңесі шешімімен ұсынылған
(№2 хаттама 29 желтоқсан 2016 жыл)

Пікір жазғандар:

физика-математика ғылымдарының докторы, профессор *А.К. Еришина*
физика-математика ғылымдарының докторы, профессор *А.И. Искакбаев*
физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент к.а. *А.К. Түлепбергенов*

Туралина Д.Е.

Т 80 Тұтас орта механикасынан есептер мен жаттығулар:
оку-әдіст. құралы / Д.Е. Туралина, Г.Б. Шеръязданов.
– Алматы: Қазақ университетті, 2017. – 68 б.

ISBN 978-601-04-2227-8

Оку-әдістемелік құралында тұтас орта механикасының негізгі бөлімдері бойынша есептер мен жаттығулар беріледі: тұтас орта кинематикасы (тұтас ортаның қозғалыс заңдылықтары, Лагранж және Эйлер әдістері, орын ауыстыру, жылдамдық, үдеу, траектория, ағын сызығы, құйын сызығы), тұтас ортаның кернеулік күйі мен деформациясы (деформация тензоры, деформация жылдамдығының тензоры, кернеу тензоры). Сонында ұсынылатын негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі келтірілді. Оку-әдістемелік құралының әр бөлімінде келтірілген есептердің шығарылу жолдары студенттердің есеп шыгарудағы шеберлігін арттыруға мүмкіндік береді деген ойдамыз.

Оку-әдістемелік құралы университеттердің механика-математика факультеттерінің білім алушыларына, оқытушылар мен осы сала мамандарына ұсынылады.

Автордың редакциясымен шығарылды.

ӘОЖ 532

ISBN 978-601-04-2227-8

© Туралина Д.Е., Шеръязданов Г.Б., 2017
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2017

АЛҒЫ СӨЗ

«Тұтас орта механикасынан есептер мен жаттығулар» атты оқу-әдістемелік құралы «5B060300-Механика» мамандығында оқытылатын «Тұтас орта механикасына кіріспе» пәннің мазмұнын қамтыды, аталған пәннің негізгі оқу бағдарламасының мазмұнына сәйкес құрастырылды.

Оқу-әдістемелік құралында тұтас орта механикасының келесі бөлімдері бойынша есептер мен жаттығулар берілді: тұтас орта кинематикасы (тұтас ортаның қозғалыс заңдылықтары, Лагранж және Эйлер әдістері, орын ауыстыру, жылдамдық, үдеу, траектория, ағын сызығы, құйын сызығы), тұтас ортаның кернеулік күйі мен деформациясы (деформация тензоры, деформация жылдамдығының тензоры, кернеу тензоры). Сонында ұсынылатын негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі келтірілді. Оқу-әдістемелік құралының әр бөлімінде келтірілген есептердің шығарылу жолдары студенттердің есеп шыгарудағы шеберлігін арттыруға мүмкіндік береді деген ойдамыз.

Оқу-әдістемелік құралы механика-математика факультеттерінің студенттеріне, оқытушылар мен осы сала мамандарына ұсынылады.

Оқу-әдістемелік құралының мазмұнын, сапасын жаксартуға бағытталған сын ескертурлерінің бен ұсыныстарының авторлар ризашылықпен қабылдалады, келесі басылымда ескеретін болады.

БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ ТІЗІМ

Негізгі:

- Седов Л.И. Механика сплошной среды: В 2-х т. Т. 1. – 6-е изд. стер. – СПб.: Издательство «Лань», 2004. – 528 с.
- Седов Л.И. Механика сплошной среды: В 2-х т. Т. 2. – 6-е изд. стер. – СПб.: Издательство «Лань», 2004. – 560 с.
- Лойцянский Л.Г. Механика жидкости и газа: учебник для вузов. – 7-е изд. испр. – М.: Дрофа, 2003. – 840 с.
- Мейз Дж. Теория и задачи механики сплошных сред. – М., 2007. – 320 с.
- Ершина А.К., Шеръязданов Ф.Б. Тұтас орта механикасының теориялық негіздері және классикалық модельдері / жалпы ред. баск. Ш.Ә. Ершин. – Алматы: Қазак университеті, 2005. – 167 б.
- Искакбаев А. Деформацияланатын катты дене механикасының негіздері – Алматы: Қазак университеті, 2007. – 175 б.
- Тұтас орта механикасы бойынша тест сұраптары: оқу-әдістемелік күралы / күраст.: А.И. Искакбаев, А. Қалтаев, Д.Е. Туралина, Г.Б. Шеръязданов. – Алматы: Қазак университеті, 2015. – 120 б.

Қосымша:

- Ильюшин А.А. Механика сплошной среды. – М.: МГУ, 1990. – 310 с.
- Ильюшин А.А., Ломакин В.А., Шмаков А.П. Задачи и упражнения по МСС. – М.: МГУ, 1979. – 200 с.
- Шеръязданов Г.Б. Модели механики сплошной среды: учебное пособие. – Алматы: Қазак университеті, 2007. – 188 с.
- Шеръязданов Г.Б. Задачи и упражнения по механике сплошной среды: учебное пособие. – Алматы: Қазак университеті, 2008. – 68 с.
- Бабкин А.В., Селиванов В.В. Основы механики сплошных сред: учебник для втузов. – 2-е изд., испр. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2004. – 376 с.
- Spurk J.H. Fluid Mechanics. Problems and solutions. – Springer, 1997. – 600 p.
- Қалтаев А., Бекбауов Б.Е., Алибаева Қ. Сұйық және газ механикасынан есептер жинағы: оқу күралы. – Алматы: Қазак университеті, 2016. – 178 б.

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ	3
1. КИНЕМАТИКА	4
Есептер мен жаттығулар	15
2. ТҰТАС ОРТА ДЕФОРМАЦИЯСЫ	35
Есептер мен жаттығулар	43
3. ПШКІ КЕРНЕУЛЕР	53
Есептер мен жаттығулар	56
БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ ТІЗІМ	66